

Leesbaar en overtuigend schrijven

Een effectieve schrijftraining voor Rijkswaterstaat

Wensen van Rijkswaterstaat

Medewerkers van het team Monitoring & Rapportage van de Waterdienst van Rijkswaterstaat zijn op zoek naar een training *on the job* leesbaar en overtuigend schrijven. Het gaat vooral om het schrijven van notities, memo's en rapportages, waarin de medewerkers hun werkzaamheden verantwoorden. De training moet concreet zijn, direct verbonden aan het eigen werk van de deelnemers. Tips en hints moeten direct toepasbaar zijn en leiden tot een scherpere pen.

Maatwerk

Tijdens de eerste bijeenkomst staan we stil bij ieders ervaringen met schrijven en bij ieders leerwensen. De training is ten slotte maatwerk! We formuleren de problemen en leerdoelen, dus de huidige én de gewenste situatie. Die eerste bijeenkomst bespreek ik ook de opzet van de training, geef ik een aantal schrijftips en daarna gaan we meteen concreet aan de slag. Ik begin dus niet met theorie, maar stap, na het geven van tips en hints, meteen de praktijk in.

Uitgangspunt

Ik ga er vanuit dat de medewerkers vakbekwame, enthousiaste professionals zijn die heel graag goede teksten willen schrijven. Ze praten vast met veel plezier over hun werk. Van dat plezier is op papier vaak niet veel meer te merken. Een bekend verschijnsel: zo gauw pen of toetsenbord in zicht is, verdwijnt het levendige taalvermogen naar onbereikbare dieptes, maakt een spontane mondelinge woordenschat plaats voor een stijf, gevoelloos vocabulaire. Al is schrijven de meest ingewikkelde manier van communiceren, pakkend en helder schrijven is heel goed te leren.

Aanpak

Voor wie niet als schrijver geboren is, kan schrijven een ware marteling zijn. Vandaar dat ik altijd het plezier in schrijven op de agenda zet. Wat kan je eraan doen om (weer) plezier in schrijven te krijgen, want als je dat hebt, ben je al een heel eind in de goede richting. Elke bijeenkomst geef ik daarom ook korte creatieve schrijfopdrachten die de pols en hersens losmaken, de vindingrijkheid prikkelen en de deelnemers leren dát het anders kan, en hóé het anders kan.

Maar de hoofdmoot van de training is het vergroten van kennis en inzicht in het eigen schrijven. Hoe schrijf je een goede tekst, concreet en compleet, zonder dat het een droge opsomming wordt van kennis en argumenten. Hoe schrijf je een tekst die de lezers enthousiast maakt voor een voorstel, overtuigt van de beste strategie, inspireert tot handelen of overtuigt om iets te ondernemen.

Het belangrijkste van de training is dus leren doelgericht te schrijven, begrijpen welke mogelijkheden je als schrijver hebt en die optimaal en effectief benutten. En dit vooral door inzicht te ontwikkelen in hoe lezers je tekst interpreteren. En mocht het nodig zijn, dan is er ook aandacht voor spelling en grammatica.

Mijn aanpak is niet theoretisch maar praktisch. Door opdrachten te doen vóór en tijdens de bijeenkomsten en de resultaten te bespreken op het effect, ontwikkelen de deelnemers inzichten en vaardigheden. Ik begin bij de teksten uit de praktijk van elke deelnemer en koppel daar opdrachten aan. Wat werkt, wat werkt niet, hoe komt dat, waar zit dat in? Zo zullen we de teksten bespreken, en gezamenlijk tot inzichten komen. En we staan niet alleen stil bij wat er níét deugt, maar juist ook bij de vondsten!

Het bespreken van het eigen werk is dus het cruciale onderdeel van de training. Wat vindt de deelnemer van de eigen en van andermans tekst? Hoe hoger de inzet van de deelnemer, aan huiswerk maken en het werk van anderen goed bekijken (ieder krijgt van mij per e-mail de opdrachten, óók voor de eerste sessie, en ieder mailt het huiswerk tevoren aan elkaar), hoe hoger het rendement van de training.

Opbouw

De concrete teksten van de deelnemers zijn het materiaal voor de training. Bij de bespreking en beoordeling van elke tekst staan we steeds stil bij:

Wat is het doel van de tekst?

Welk middel hanteer je, wat voor soort tekst schrijf je?

Wat is de inhoud?

Wat is de stijl, de toon?

Wat is de 'ondertekst', de 'uitstraling' van de tekst?

Resultaat van de training

De deelnemers beschouwen elke schrijfklus als een creatieve uitdaging. Ze hebben inzicht in de drie elementen van het schrijfproces, namelijk inhoud, ordening en stijl. En, ze hebben (weer) plezier in schrijven.